

Témy školiteľov dizertačných prác v odbore 2.1.12 Teológia, ŠP 3. st. VŠ štúdia Teológia schválené Odborovou komisiou 2.1.12 Teológia na PF UMB v Banskej Bystrici dňa 18. mája 2011:

doc. ThDr. Pavel Hanes, PhD.

1. *Zákon a zmluva v Pentateuchu*

Anotácia: Pojmy „zákon“ a „zmluva“ sú východiskom pre pochopenie teologického myslenia Starej zmluvy. V Pentateuchu sú tieto pojmy používané v širokej škále medziľudských vzťahov, ale najvýznamnejšie vo vzťahu Boh-človek. Cieľom práce je preskúmať historické pozadie týchto pojmov v používaní starovekých kultúr, ktoré boli v kontakte s patriarchami a Izraelom, ich náboženskú modifikáciu pri použití v rôznych žánroch nachádzajúcich sa v Pentateuchu ako aj ich neskoršie interpretácie v kresťanskej (hlavne evanjelíkálnej) a judaistickej teológii. Práca sa okrem historických reálií v pozadí textu a jeho teologických interpretácií zameriava na kanonickú formu textu a jej vplyv na teológiu zmluvy.

Požiadavky na doktoranda: Ukončené magisterské štúdium teológie.

2. *Evanjelikálna apologetika v dobe pluralizmu*

Anotácia: Pluralizmus je komplexný jav v politickej, kultúrnej, náboženskej aj filozofickej realite súčasnosti. Kresťanské systematické teologické myslenie historicky vzniklo z apologetického motívu ako odpoveď na náboženský a kultúrny pluralizmus prvých storočí po Kristu. Apologetika prenasledovaného kresťanstva v pluralitnom prostredí Rímskej ríše hľadala rovnováhu medzi nárokom na exkluzivitu kresťanskej viery a súčasnú inkluzivitu kultúrneho spoluzitia. Evanjelikalizmus ako historicky pro-sociálne hnutie v rámci protestantizmu hľadá podobnú rovnováhu medzi exkluzívnymi nárokmi evanjelia na poznanie Boha a inkluzívnymi výzvami evanjelia k láske prejavovanej všetkými ľuďom bez rozdielu kultúry a náboženského presvedčenia. Práca bude hľadať konkrétne riešenia v rámci rozvíjajúcej sa pluralitnej spoločnosti v Slovenskej republike vo väzbe na trendy Európskej únie.

Požiadavky na doktoranda: Ukončené magisterské štúdium teológie.

3. *Hermeneutika interpretácií jozefovského naratívneho cyklu v ranom kresťanstve, strednom judaizme a islame.*

Anotácia: Naratívum o Jozefovi je jedným z najstarších v dejinách ľudstva. Jeho význam v Starej zmluve a kresťanstve je dobre známy. Judaistické, kresťanské a moslimské interpretácie cyklu o Jozefovi umožňujú nahliadnuť do hermeneutických postupov vykladačov ako aj do religionistických motívov týchto tradícií. Cieľom práce je preskúmať hermeneutiku jednotlivých vykladačských tradícií, porovnať ju navzájom a kriticky zhodnotiť z hľadiska modernej hermeneutickej vedy. Práca prispeje k lepšiemu pochopeniu spoločných prvkov ako aj rozdielov v jednotlivých hermeneutických prístupoch a potenciálne obohatí modernú hermeneutiku naratíva. Zároveň obohatí kresťanské porozumenie jozefovského cyklu a objasní niektoré problémy prekladu.

Požiadavky na doktoranda: Ukončené magisterské štúdium teológie.

doc. ThDr. Albín Masarik, PhD.

4. *Základy podnikateľskej etiky podľa Novej zmluvy*

Anotácia: Podnikatelia a SZČO sú súčasťou bohoslužobného spoločenstva cirkvi, preto je potrebné venovať pozornosť otázkam, s ktorými sa musia vyrovnávať. V teoretickej časti preskúmať novozákonné prístupy k problémom, ktoré rieši etika podnikania. V empirickej časti skúmať špecifické kresťanské etické princípy, ktoré veriaci uplatňujú v podnikaní.

5. *Kristova modlitba ako paradigma existencie a rastu cirkvi v premenách doby*
Anotácia: V teoretickej časti spracovať nástrojmi exegézy a teológie NZ Ježišovu veľkňazskú modlitbu so zameraním na tematický rozbor štruktúry textu. V empirickej časti sa sústrediť na výskum aplikačného využitia paradigmy vo vybraných oblastiach života súčasnej kresťanskej cirkvi.

6. *Parenetické aspekty v Novej zmluve*

Anotácia: Téma je príspevkom k rozvoju novozákonných základov komunikácie v homiletike. V teoretickej časti preskúmať parenetické postupy v NZ, kategorizovať ich a vyvodiť zásadné závery pre homiletiku.

prof. ThDr. Pavel Procházka, PhD.

7. *Cirkevná hudba a spev v liturgii protestantských cirkví v 20. storočí*

Anotácia: Cirkevná hudba a spev od biblických čias doteraz sprevádzali bohoslužobný prejav cirkvi. V teoretickej časti preskúmať z tohto hľadiska 20. storočie a určiť jeho špecifiká v jednotlivých protestantských cirkevných tradíciách. V empirickej časti zistiť vplyv cirkevnej hudby a spevu v liturgii protestantských cirkví na Slovensku na prežívanie bohoslužby, na pocit istoty spásy frekventantov bohoslužieb, na rozhodnutie nezúčastňovať sa bohoslužieb a pod.

8. *Súčasná environmentálna problematika a teologická etika*

Anotácia: Enviromentálna problematika a jej miesto v systéme teologickej etiky. Teologické preskúmanie otázok technologického pragmatizmu, evolučného humanizmu, ekologického mysticismu, pohľady liberálneho a konzervatívneho kresťanstva. V empirickej časti zisťovanie pocitu zodpovednosti kresťanov v oblasti enviromentálnej problematiky využitím škálového dotazníka.

9. *Vplyv apokalyptického myslenia na etiku dnešného človeka*

Anotácia: V teoretickej časti diachronicky spracovať prehľad vplyvu apokalyptického myslenia na etiku významných osobností cirkevných dejín až po súčasnosť. V empirickej časti sa sústrediť na výskum etických princípov uplatňovaných veriacimi na základe ich apokalyptických predstáv.

10. *Etické problémy umierania a smrti*

Anotácia: Teologicko-etické problémy vo vzťahu k ľudskej reprodukcii (umelé oplodnenie, in-vitro fertilizácia, transplantácia embryí, náhradné materstvo), potratu, eutanázii, darovaniu orgánov a tela. V empirickej časti zistiť názory slovenských veriacich na vybrané etické problémy umierania a smrti.

11. *Kázne ako nástroje boja proti spoločenským deviáciám*

Anotácia: Sociálne deviácie a násilie – vymedzenie podľa uznávaných odborníkov (Thorsten Sellin, Leslie Wilkins, iní). Vykonať biblický exegetický rozbor možností kázania v prevencii spoločenských deviácií. Vykonať dôkladný empirický výskum využívania a vplyvu kázni ako nástroja boja proti spoločenským deviáciám.

Poznámka: Téma je vhodná pre doktoranda v oblasti interdisciplinárneho výskumu sociológia - teológia.

12. *Ekumenická otvorenosť dnešných protestantských cirkví na Slovensku*

Anotácia: Spracovať dejinný prehľad ekumenických snáh a konkrétne prístupy a prínos jednotlivých cirkví k procesu zblížovania cirkví na Slovensku. Podat' prehľad publikovaných

článkov a kníh k problematike ekumenizmu na Slovensku. V empirickej časti preskúmať široké spektrum do oficiálnej ekumény zapojených i nezapojených slovenských cirkví a náboženských spoločností a preskúmať príčiny ich otvorenosti alebo odmietania v oblasti zblížovania cirkví.

13. *Možnosti misie v 21. storočí*

Anotácia: Kresťanské cirkvi pracujú v širokom zoskupení politických a kultúrnych kontextov. Dôkladné analýzy v celosvetovom meradle vykonané skupinou pod vedením Paula W. Chilcotea („Making Disciples in a World Parish“) podali globálnu perspektívu súčasnej misie a evanjelizácie. Dizertačná práca má podať hlbkovú analýzu misijnej práce cirkví v Slovenskej republike, formulovať teoretické postuláty a výsledky empirického výskumu o súčasných možnostiach a limitoch domácej kresťanskej misie.

prof. ThDr. PhDr. PaedDr. Imrich Peres, PhD.

14. *Ježišove reči a rozhovory*

Anotácia: Ježiš počas svojho pôsobenia mal nielen veľké verejné príhovory, ale rád sa rozprával aj s ľuďmi, ktorí ho osobne vyhľadali a potrebovali jeho pomoc. Výskum sa má venovať jeho reči a rozhovorom, ktoré viedol Ježiš jednak s ľuďmi na pomoc odkázanými, zároveň sa majú skúmať aj tie Ježišove reči, ktoré viedol so svojimi protivníkmi. Dôležité je zistiť osoby a spoločnosti jeho reči, charakter jeho učenia, spôsob jeho argumentácie a pramene či pozadie jeho osobnej pripravenosti na tieto konfrontácie.

15. *Kresťania v Jeruzaleme*

Anotácia: Kresťanstvo vzniklo v Jeruzaleme. Už od prvej chvíle sa začalo rýchlo rozrastať a jej vedúci apoštolovia (Dvanásť) tvorili načas vedúcu zložku cirkvi aj na vidieku. Zidealizované predstavy spoločného života začali vytvárať uprostred zboru v Jeruzaleme komunitu, ktorá bola sociálne odkázaná na pomoc zvonku. Výskum má ukázať, prečo táto požiadavka zvláštnej komunity vznikla, aké mala pravidlá, ako sa k nej stavali apoštolí, aké sociálne a národnostné problémy musela prekonávať a nakoniec prečo zanikla.

16. *Náboženská konfrontácia apoštolskej misie*

Anotácia: Pri šírení kresťanskej misie v apoštolskej dobe sa kresťanské učenie dostávalo miestami do ostrej konfrontácie s pohanským okolím. Výskum má poodhaliť, konkrétne v ktorých mestách a oblastiach nastávali problémy s hlásaním evanjelia, kvôli čomu tieto problémy vyvstávali, kto boli oponenti, aké náboženské argumenty uplatňovali proti apoštolom, ako tieto problémy zvládali misionári či teológovia apoštolskej cirkvi, a v kritických chvíľach ako prijímali hoci aj martýrium. Výskum by sa mal venovať aj tomu, že tam, kde ku konfrontácii nedochádzalo a kde misia pomerne hladko napredovala, vďaka čomu sa tak dialo.

17. *Horizonty Pavlovej teológie*

Anotácia: Teológia apoštola Pavla je mnohoznačná. Aj keď bol Pavel/Saul dobre pripraveným teológom pre židovské náboženské prostredie, jeho obrátením sa začala

pretvárať aj jeho teológia. Cieľom výskumu je jednak odhaliť, v ktorých bodoch Pavlova teológia zostala nezmenená, ďalej kde sa apoštolova teológia zmenila, aký charakter získala a ako sa to všetko zhoduje (alebo nie celkom zhoduje) s učením Ježiša Krista. Kde sa vytvoril posun, alebo ako a prečo sa v dnešnom výskume objavujú myšlienky návratu Pavla k židovstvu (v tzv. *the New Perspective on Paul*).

18. *Analógie a recepcie v eschatológii Nového zákona*

Anotácia: Eschatológia Nového zákona vznikala ako súčasť kresťanskej teológie. Mala samozrejme svoje špecifiká, ale v nej je možno odhaliť aj stopy eschatologického nazerania svojho okolia. Výskum má odhaliť, do akej miery ide v eschatológii Nového zákona o samostatné predstavy, kde je možné vidieť vplyv Starého zákona či helenistického prostredia, a kde sa nemôže predpokladať recepcia, lebo ide iba o všeobecné podobnosti a analógie príznačné pre eschatologické myslenie aj iných antických náboženstiev. Výskum môže sledovať jednotlivo i lineárne tieto oblasti: eschatologické schémy a filologické charakteristiky, promortálne a proeschatologické praktiky, eschatologické znamenia, eschatologické procesy, záhrobné lokality, transcendentné bytosti a osoby, eschatologické spoločnosti, predmety a nástroje posmrtného života, eschatologická antropológia, atď.

19. *Grécke náhrobné nápisy a Nový zákon*

Anotácia: Pre správne pochopenie zvesti Nového zákona je dôležité skúmať a poznať aj dobové texty, medzi ktoré prioritne patria aj grécke antické náhrobné kamene a ich nápisy. Ich výskum pomôže pochopiť vznik kresťanstva, život apoštolskej cirkvi a dobové okolnosti pri šírení kresťanskej misie. Grécke náhrobné nápisy sú nevyčerpatelným prameňom. Ich preklad do slovenčiny umožní ďalší výskum tým, ktorí sa budú zaujímať o historicko-náboženské pozadie Nového zákona a vzniku apoštolskej cirkvi, ako aj o rôzne témy historického či nábožensko-sociálneho charakteru antického sveta.

20. *Pedagogické aspekty Nového zákona*

Anotácia: Nový zákon obsahuje bohatú teológiu. Aj z pohľadu kresťanskej pedagogiky poskytuje hodnotné, ba základné smerodajné línie. Výskum Nového zákona z biblicko-pedagogického hľadiska pomôže odhaliť edukačné princípy uplatňované v antickej spoločnosti (židovskej i grécko-rímskej) a spôsob ich integrácie do kresťanského výchovného systému. Zároveň sa na pozadí analýzy vybraných textov umožní zafinovať také pedagogické aspekty, ktoré by mohli omnoho presnejšie určiť charakter dnešnej kresťanskej pedagogiky.

21. *Novozákonné texty v teológii apoštolských otcov*

Anotácia: Obdobie apoštolských otcov sa kladie zhruba do doby 95-150/180 po Kr. Spisy apoštolských otcov sa poväčšine opierajú o ústnu a sčasti aj písomnú tradíciu apoštolov. Výskum sa má venovať tomu, aby čo najdôkladnejšie zafinoval možné pramene novozákonnej tradície v týchto spisoch, poukázal na spôsoby tradovania a tiež aj na negatívne procesy, ktoré túto tradíciu sprevádzali. Smer a obsah výskumu môže byť globálne lineárny, alebo sa môže zúžiť a prehĺbiť rozborom vybraných osobností a ich spisov. Dôležité je

poukázať, prečo práve zachovalé texty motivovali apoštolských otcov a v akej miere podnietili ich teologickú prácu.

22. *Kalvínove komentáre ku spisom Nového zákona*

Anotácia: Švajčiarsky reformátor Ján Kalvín okrem Zjavenia a 2. a 3. listu Jánovho napísal bohaté komentáre ku všetkým knihám Nového zákona. Výskum sa má venovať rozboru jeho komentárov: po stránke *filologickej* aké predlohy a rukopisy gréckych a latinských textov Kalvín používal, po stránke *exegetickej* o aké komentáre sa opiera, z pohľadu *historického* aké znalosti antických autorov a cirkevných otcov prezrádzajú jeho exegetické spisy a podľa *cirkevno-spoločenského* nazerania ako aplikuje exegetické závery pre cirkev a svoju dobu. Na základe výsledkov je možné zostaviť aj niektoré bližšie charakteristiky Kalvínovej teológie (kristológia, eschatológia, pneumatológia atď.).

23. *Nový slovenský ekumenický preklad Písma*

Anotácia: Nový slovenský ekumenický preklad - a zvlášť Nový zákon - bol pripravovaný ekumenickou komisiou v rokoch 1989-1997, potom v rokoch 1998-2002 sa konali revízie jeho textov a nakoniec sa v novozákonnej komisii dodatočne preložili aj deuterokanonické knihy (tzv. apokryfy) zo Septuaginty podľa predlohy prekladu Prof. Karola Gábriša. Cieľom výskumu je zistiť relevantnosť prekladu Nového zákona pre dnešného čitateľa, poodhaliť filologické a teologické zvládnutie niektorých problematických textov (napr. Mt 6,9-13; 1Kor 11,23-26; 15, 55; 1Jn 3,2; 5,6-8 atď.) a pokúsiť sa o katechetický výklad niektorých vybraných statí ako moderný pokus o interpretáciu sakrálneho textu.

doc. PaedDr. Dana Hanesová, PhD.

24. *Miesto religionistiky v náboženskej výchove ako vyučovacom predmete.*

Anotácia: Obsahový záber témy: religionistické prvky, dôrazy v kurikulumoch náboženskej výchovy, vyučovanej v školách v Európe (možná komparácia aj s ďalšími štátmi sveta). Konkrétne napr. riešiť otázku, či a nakoľko sa dáva v NV priestor iným náboženstvám, aké sú to, čo sa o nich hovorí, aký je očakávaný dopad vyučovania tejto problematiky.

Štruktúra:

A. Teoretická časť: 1. Pojmy. 2. Doterajší stav poznania danej problematiky. 3. Teoretická analýza témy.

B. Výskumná časť: 4. Výskum situácie v jednotlivých krajinách Európy. 5. Analýza a zhodnotenie zistených údajov vo výskume. 6. Aplikácia/odporúčania pre prax v SR.

Metódy: obsahová analýza (kurikula, legislatívy, atď.), komparácia, teoretická analýza a syntéza, kritické zhodnotenie.

Prof. ThDr. JCDr. Anton Fabián, PhD.

25. *Náboženská viera a zmysel života vysokoškolských študentov humanitného a technického zamerania.*

Anotácia: Ide o odôvodnenie viery v súčasnej dobe najmä z pohľadu hľadania zmyslu života. V empirickej časti porovnanie postojov študentov na základe PIL dotazníka (škálovité hodnotenie).

26. *Religiozita a zmysel života ľudí pomáhajúcich profesií (pastorácia, učiteľstvo, ošetrovatelstvo, sociálna práca)*

Anotácia: Skúmanie zmyslu života a nevyhnutnosť spirituality vo vybranej skupine pomáhajúcich profesií. V empirickej časti zisťovanie pocitu zmyslu života na základe škálovitého dotazníka.

27. *Syndróm vyhorenia v kazateľskom živote.*

Anotácia: Služba ohlasovania z teologického pohľadu syndróm vyhorenia z pohľadu psychológie. V empirickej časti škálovitý dotazník, ktorým sa zistí či a kedy hrozí „vyhorenie“ aj v evanjelizačnej službe.

28. *Služba ohlasovania v kazateľskom živote XY.*

Anotácia: V teoretickej časti teologicky prehĺbiť službu ohlasovania a poukázať na život a dielo kazateľskej osobnosti XY. V empirickej časti skúmať jeho písomnosti (úvahy, kázne, zamyslenia) a vyhodnotiť ich..

29. *Využitie e-learningového vyučovania v teologickom vzdelávaní.*

Anotácia: V teoretickej časti odôvodniť využitie masmédií a internetu aj v teologickej práci. V empirickej časti navrhnúť ako by bolo možné niektorý teologický predmet prezentovať s využitím e-learningu.

30. *Rodina súčasnosti - teologické a spoločenské aspekty.*

Anotácia: Mladí ľudia uprednostňujú spolužitie bez uzatvorenia manželstva. Ide o výskum súčasných postojov k rodine a manželstvu.

31. *Rôznosť foriem ohlasovania a evanjelizácie s využitím masmédií.*

Anotácia: Ide o výskum v oblasti zapojenia elektronických médií do katechézy, homílie a iných foriem evanjelizačnej činnosti.

doc. PhDr. Slavomír Krupa, PhD.

32. *Etické dimenzie charitatívno-diaconických služieb.*

Anotácia: Téma je zameraná na základný výskum a analýzu judaistických, helenistických, kresťanských – biblických, humanistických a postmoderných etických východísk a ich vplyv na súčasný koncept charitatívno-diaconických služieb. Cieľom práce je štrukturovať základné etické princípy z teologického hľadiska pri rešpektovaní súčasného vývoja a vplyvu etiky vo vednom odbore sociálnej práce.

33. *Sociálne tradície judaizmu a súčasný koncept sociálnej práce*

Anotácia: Judaistické, monoteistické, silne sociálne orientované tradície sú zdrojom, z ktorých koreňov čerpá kresťanský ale tiež súčasný sekulárne profilovaný koncept sociálnej práce. Téma práce je príležitosťou pre komparáciu judaistických tradícií a ich kontextualizácie so súčasnými teoretickými východiskami sociálnej práce.

34. *Diakonia v kontexte európskej sociálnej politiky*

Anotácia: Európska sociálna politika je orientovaná multikulturálne pričom jej základnú osnovu determinujú všeobecné ľudské práva a deklarácie, ktoré sú obsahovo zamerané na rôzne marginalizované cieľové skupiny občanov. Práca je zameraná na rozbor a komplexné informácie o mieste a poslaní charity - diakonie v členských štátoch EÚ a perspektíve charity a diakonie v Európskej sociálnej politike.

35. *Apologetika a dôsledky sociálnej služby Johna Wesleyho*

Anotácia: V dejinách misie je len málo príkladov, tak intenzívneho presahu evanjelia do riešenia sociálnej situácie obyvateľstva ako je možné sledovať a skúmať v Anglicku 18. storočia v dobe pôsobenia Johna Wesleya (1703 – 1791). Výskum zameraný na apologetiku súčasnosti misie a sociálnej služby, Wesleyho etiky v teologickom a sociálnom myslení a jej dosahu, otvára priestor pre otvorenú odbornú diskusiu poslania cirkvi a misie cirkvi v spoločnosti.

V Banskej Bystrici dňa 21. februára 2012.

Prof. ThDr. Pavel Procházka, PhD.
predseda OK 2.1.12 Teológia